

Dy Plambecks prædiken ved forfattergudstjeneste

Taler

Dy Plambeck
Forfatter

Dato

28. februar 2016

Sted

Sankt Lukas Kirke, Aarhus

Omstændigheder

Denne prædiken blev også holdt 13. søndag efter trinitatis i Sankt Jakobs Kirke på Østerbro i København.

Prædikentekst

Lukasevangeliet kapitel 10, vers 23-37

1 Min morfar Erik byggede engang en kirke. Som murerlærling var han med til at
færdiggøre byggeriet af Grundtvigskirken. En dag, jeg var omkring otte år, tog
han mig med derind. De gigantiske søjler, de lyse gule mursten, væggene, der
rejste sig, de uendelige rækker af stole, og prædikestolen, der også var bygget op i
5 mursten. Kirkerummet var svimlende.

”I den her kirke ligger én mursten forkert,” sagde min morfar, ”én eneste
mursten i hele
kirken. Jeg ved det, for jeg har selv lagt den.”

10

Han satte sig ned på en stol, tog en Tuborg frem fra sin taske, knappede den op,
drak af den
og sagde: ”Hvis du kan finde den mursten, Dy, så får du en øl.”

15

Han holdt en pause. Tog pegefingern op til tindingen. Kneb øjnene lidt
sammen.

”Nej,” sagde han, ”du får en hel kasse øl.”

20

Min morfar havde brede kindben, stærke blågrønne øjne og tilbagestrøget sort
hår. Han sagde, han syntes, kirken var det bedste værtshus. Der kunne han sidde
i fred og nyde en øl. Ikke at han af den grund var specielt fordrukken.

25

Imens min morfar drak sin øl, gik jeg rundt i kirken. Jeg ledte. Så på den ene
mursten. Så på den anden. Men jeg kunne ikke finde den mursten, der lå
forkert.

”Se på byggeriet. Se rigtig på det,” sagde min morfar, ”du skal bruge dine øjne.”

30

”Salige er de øjne, der ser det, I ser,” siger Jesus i dagens tekst. Senere i teksten forskubber han blikket. Den lovkyndige spørger: ”hvem er min næste?” Men Jesus flytter med sin fortælling om den barmhjertige samaritaner den lovkyndiges blik, så han i stedet for ser, hvordan han selv bliver en næste. I fortællingen om den barmhjertige samaritaner får vi at vide, at præsten og levitten ser den nødlidende mand, men de går videre. De ser ham og ser ham så alligevel ikke. Samaritaneren er ham, der svarer på det, han ser i verden. Samtidig handler dagens tekst om noget, ingen helt bogstaveligt kan se: kærlighed. Næstekærlighed.

40

Jeg har kun set min morfar Erik et par gange i mit liv. Den ene gang var den dag, hvor vi var i Grundtvigskirken. Men historien om min morfar begynder mange år før. Den begynder med et brev. Som min morfar skrev til min mormor Yvonne, da de havde været forlovet i et år. Det lyder sådan her:

45

København 17/9 1949

Kære Yvonne

50 *Først tak for den uventede dejlige dag vi havde sammen sidste søndag, denne dag gjorde mig klar over, hvor meget jeg i virkeligheden holder af dig, – det var ikke almindelig lidenskab, der fik mig til at handle som jeg gjorde.*

Yvonne, du må ikke tro, at jeg ærgrede mig over min handlemåde den dag, – nej jeg vilde blot skjule for dig og

55 *mig selv, hvad der egentlig lå til grund for det hele, men nu skal du få det at vide.*

Du ved, Yvonne, at jeg gerne vil ud at rejse – ud at se mig om i verden – ud at lære livet rigtig at kende, og dermed mig selv at kende, - jeg føler ligefrem at jeg ikke er voksen før jeg har været igennem dette – men du ved sikkert

60 *ikke, at jeg ligesom du har sans for, og kan finde glæde ved hyggeligt hjemligt samliv, ja, jeg har endda af og til*

fantaseret mig til et barn sammen med dig, - og det er disse kendsgerninger der får mig til at skrive dette brev til dig.

Jeg ved nu Yvonne, at hvis jeg vedbliver at komme sammen med dig og derefter

tænker på at rejse, så kan jeg
ikke forlade dig. Det synes du måske ikke er nogen dårlig løsning, men jeg kan
fortælle dig at så vil der utvivlsomt
komme en dag, hvor jeg bebrejder mig selv, at jeg ikke benyttede min grønne
70 ungdom (for man er grøn til man er 27 år) til at få forskellige lyster styret.
Yvonne, som du sikkert allerede har sluttet vil jeg med dette brev forlade dig – jeg
håber ikke, du fortryder det,
vi havde sammen. Jeg håber, du vil leve livet og nyde din ungdom. Nu hvor du
står for at skal begynde
75 danseundervisning og badmintonspil vil du sikkert hurtigt komme dig over de
hårde dage. Det tog mig lang tid at blive enig med mig selv, for er der noget, jeg
ikke bryder mig om, så er det at gøre andre fortræd, men jeg ser ingen bedre
løsning på forholdene end dette.
Hermed vil jeg slutte med mange venlige og kærlige hilsner. Jeg vil altid tænke på
80 dig med kærlighed.
Erik

Da min mormor Yvonne modtog brevet, var hun gravid med min mor. Den
85 ”ikke almindelige lidenskab,” som min morfar skrev om i brevet, havde givet
resultater. Det ændrede imidlertid ikke min morfar Eriks beslutning. Han rejste
ud i verden, til Spanien, men kom tilbage igen. Rejsen havde ikke været den
succes, han havde regnet med. Han kunne ikke rigtig koncentrere sig, sagde han.
Han prøvede at tage til Frankrig, bagefter England, men det hjalp ikke. Han
90 rejste rundt på må og få i mange år. Imens voksede min mor op hos min
mormor med kun sporadisk kontakt til sin far. Han kom forbi til jul med en
gave, afleverede den og gik igen.

Min mormor sagde til mig, at hun i tiden efter Erik forlod hende forsøgte at
95 tænke på sig selv som en okse. Et stærkt dyr, der kunne bære en tung byrde på
ryggen. Det var ikke let at være enlig mor i 1950’erne. Ikke kun det praktiske og
økonomiske, at have arbejde, et barn, ingen institution. Det var også den måde
andre mennesker så på min mormor og mor på. Det var ikke almindeligt at være
blevet forladt med et barn, mens faren til barnet rejste rundt og nød sin grønne
100 ungdom, som min morfar selv kalder det i sit brev.

Kan man elske, fordi man skal? I dagens tekst står der, at man *skal* elske. Man

105 skal elske Herren og sin næste som sig selv. Det er næstekærlighedsbuddet. Det er en pligt. Eller som teologen og filosofen K. E Løgstrup ville sige: det er en fordring. I sin bog *Den etiske fordring* (1956) taler han om, at vi mennesker møder hinanden med en naturlig tillid. Livet kan ikke leves på anden måde end gennem tilliden til den anden. Når et andet menneske viser os tillid, hører der en
110 fordring, et ansvar, en pligt med, til at tage vare på det andet menneskes liv. Ligegyldigt hvor meget eller hvor lidt, der er på spil. Ligegyldigt hvor lidt eller hvor meget, vi kender det andet menneske. Fordringen siger, at den andens liv skal varetages på den måde, den anden er bedst tjent med. Men hvad det i den givne situation er, må den enkelte selv finde
115 frem til ud fra sin egen uselviskhed og livsforståelse. Som Løgstrup siger: ”Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre uden, at han holder noget af dets liv i sine hænder.”

Jeg kan godt lide det billede, at holde et andet menneskes liv i sine hænder. Jeg
120 synes, jeg kan se det for mig. Helt konkret. Når man møder et nyt menneske, rækker man hånden frem og hilser. Det første kærtegn mellem to forelskede er ofte, at de tager hinanden i hånden. At række ud efter hinanden ligger bl.a. i hænderne.

125 Den barmhjertige samaritaner i dagens tekst ser den nødlidende mand og holder ham i sine hænder. Også bogstaveligt. Han løfter ham op på sit muldyr. Derfor husker vi samaritaneren, efter fortællingen er forbi. Derfor handler fortællingen om ham. Fordi han træder ind i livet og manifesterer sig i forhold til sin næste. Præsten og levitten glemmer vi, idet øjeblik de går forbi den nødlidende mand.

130 Jeg kan ikke vide det, men jeg forestiller mig, at min morfar mærkede den fordring på sin rejse rundt i verden. At han mærkede afmagten. Sorgen. Svigtet. Alle, der har prøvet at svigte ved, at når man svigter en anden, svigter man også sig selv. Måske var det derfor, det ikke gik så godt på rejsen. Måske var det
135 derfor, han ikke kunne koncentrere sig.

Skulle min morfar Erik være blevet hjemme og taget ansvaret som far på sig? Ville det have givet min mor og mormor et bedre liv? Ville det have givet min morfar et bedre liv? Ville det være en næstekærlig handling? Eller ville det ikke
140 være en næstekærlig handling? Hvem kender svaret?

I det brev min morfar skriver til min mormor, virker det som en svær beslutning

for ham at forlade hende. Han skriver til hende, at han virkelig holder af hende.
145 At det faktisk er derfor, han må rejse nu. I lignelsen om den barmhjertige samaritaner er historien enkel. Simpel ligefrem. Vi er ikke i tvivl om, hvem der viser den nødlidende mand næstekærlighed, og hvordan han gør det. Jeg tror sjældent, det er så simpelt i livet som i lignelsen.

150

”Fordi man har et Hjerte i Barmen, deraf følger ikke, at man har Penge i Lommen,” skriver filosofen Søren Kierkegaard i *Kjerlighedens Gerninger* (1847). Og sådan siger han, at man kan være barmhjertig uanset hvad. Man behøver ikke at have noget at give. Ligesom en god gerning ikke nødvendigvis
155 gør én næstekærlig. Det handler udelukkende om, *hvordan* gerningen gøres. ”Der er intet, ingen Handling, hvorom der ubetinget kan siges, at den ubetinget beviser Kjerlighedens Tilstedeværelse, eller at den ubetinget beviser, at den ikke er der,” skriver Kierkegaard.

160 Jeg tror, næstekærlighed er noget andet end handlinger. Eller nærmere: jeg tror, at næstekærlighed er *større* end handlinger. Fordi handlingerne er relative og foranderlige. Hvad et menneske opfatter som en kærlig handling, kan et andet menneske opfatte som en ukærlig handling. Hvad vi i dag synes er en ukærlig handling i samfundet, var for måske halvtreds år siden en kærlig handling. At
165 bortadoptere sit uægte barn f.eks. Næstekærlighed er for mig at se et personligt bud. Det betyder, at det er et hjertebud. Det taler til det hjerte, du har i barmen. Det taler til din barmhjertelighed. Ud fra den må du handle.

170

Min morfar fik aldrig et forhold til min mor. Han trådte aldrig i karakter som hendes far. Han blev aldrig morfar for min bror og mig. Min mormor giftede sig ikke. Hun gemte hele livet de breve, min morfar sendte til hende. Hun gemte postkortene, kortene der kom til jul, og dem min mor fik på sin fødselsdag. Hun
175 klippede en notits ud af avisen, da min morfar blev halvtreds, artiklen, da han vandt hovedpræmien, en halv gris i et julebingo, og dengang hans dødsannonce var i.

Det var, som om min mormor blev ved med at tro på kærligheden i min morfar.
180 Det var måden, hun talte om ham på, varmen i hendes stemme, hendes rysten på hovedet, sådan som hun lænede sig tilbage i stolen og smilede, når hun

185 fortalte om ham. Hun var på en måde ikke i tvivl om, at han havde kærlighed i sig. Hun forudsatte den. Fordi hun vidste noget, som jeg først forstod, da jeg blev ældre: at man må tro på kærligheden, ellers mærker man ikke, at den er til. Det lige kendes af det lige, som man siger. Kun den, der er i kærlighed, kan genkende kærligheden i den anden. Det bedste bevis på kærligheden er kærligheden selv. Det gælder også næstekærligheden. Mens min mormor levede, syntes jeg, at det var synd for hende, at hun blev forladt af den mand, hun 190 elskede. Jeg havde ondt af hende. Men nu forstod jeg, at det er lige så afmægtigt at være den, der ikke kan gengælde kærlighed som at være den, hvis kærlighed ikke er gengældt.

195 Jeg fandt aldrig den mursten, der lå forkert i Grundtvigskirken, men af min morfar fik jeg et af de bedste råd, jeg har fået: at bruge mine øjne. At se på verden. At se på menneskerne. Jeg tror, det er derfor, jeg husker den oplevelse så klart. Men også fordi jeg senere hen forstod, hvad det er, der får os til at bruge vores øjne. Kærligheden. Kærligheden får os til at se. Også når den indimellem 200 gør os blind.

Kilde

Manuskript taget fra www.sktlukaskirke.dk med tilladelse fra udgiver og taler.

Kildetype

205 Dokumentation på online medie

Tags

Lægprædikant, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

210 <https://www.dansketaler.dk/tale/dy-plambecks-praediken-ved-forfattergudstjeneste>

215

220